

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Dato: 22. januar 2009

Besøksadresse: Gimlemoen 25 A
Direkte: 38 14 12 44
Faks: 38 14 11 91

Deres ref:
200806239

Saksbehandler:
HW
hilde.witso@uia.no

Høringsuttalelse fra Universitetet i Agder (UiA) ved Avdeling for lærerutdanning til Kunnskapsdepartementets NOU 2008:18. Fagopplæring for framtida (Karlsenutvalgets innstilling)

Departementet ønsker å sikre at høringsinstansene uttaler seg om en del spesifikke områder blant annet for å få et best mulig grunnlag for oppfølgingsarbeidet. Det bes derfor om vurderinger og synspunkter på følgende områder:

- 1) Bedre gjennomføringen i videregående opplæring jf. utredningens avsnitt 6.3
- 2) Utbygging av fagskoleutdanning som en karrierevei for fagarbeidere jf. utredningens avsnitt 6.4
- 3) Tiltak for å bedre overganger fra fag- og yrkesopplæringen til fagskoleutdanning og høyere utdanning jf. utredningens avsnitt 6.4
- 4) Tiltak for å få flere voksne med yrkeskompetanse jf. utredningens avsnitt 6.5
- 5) Tiltak for å bedre kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen jf. utredningens avsnitt 6.6
- 6) Tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere jf. utredningens avsnitt 6.7
- 7) Mer forskning og dokumentasjon på fag- og yrkesopplæringen jf. utredningens avsnitt 6.8
- 8) Mer internasjonalisering jf. utredningens avsnitt 6.9

Universitetet i Agder (UiA) ved Avdeling for lærerutdanning vil med dette uttale seg innen områdene 1, 2, 3, 6, 7 og 8:

1) Bedre gjennomføringen i videregående opplæring jf. utredningens avsnitt 6.3

Alle elever og lærlinger skal ha mulighet til å nå lengst mulig ut fra sine læreforutsetninger. UiA vil støtte utvalget i å prøve ut ulike tiltak og bruk av ulike insentiver for å bedre gjennomføringen. Dette bør baseres på erfaringer og kunnskap om målgruppen, og i nært samarbeid mellom elev/lærling, foresatte, lærere/instruktører og skole/lærebedrift. Lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov bør få ekstra tilskudd.

UiA vil spesielt fremheve nødvendigheten av yrkesretting både av fellesfag og programfag. Likeså at læreplanene i fellesfagene gjennomgås slik at læreplanmålene egner seg for yrkesretting. Yrkesrettingen må også gjelde fellesfagene i grunnskolen. Vi vil støtte forslaget om utarbeidelse av forpliktende veiledninger for yrkesretting.

UiA vil støtte utvalget i deres syn på følgende 4 forslag: 1. Kvaliteten på dagens tilbud om Vg3 i skole som erstatning for læretid i bedrift må gjennomgås. 2. Det bør også vurderes å gjennomføre tiltak for å øke kvaliteten. 3. Opplæringstilbudet bør være praksisnært, og så langt som mulig foregå i bedrift. 4. Ungdommer som ikke får læreplass etter Vg2, må få rett til to års opplæring som et alternativ til ordinær læreplass.

Utvalget peker på samfunnets behov for helsefagarbeidere nå og i framtida, og foreslår at det skal være pliktig for fylkeskommunen å tilby plasser til alle søkere til utdanningsprogram for helse- og sosialfag. UiA er usikker på om dette vil være et godt tiltak så lenge statlige helseforetak, fylkeskommunale, kommunale og private institusjoner ikke kan pålegges å være lærebedrifter for lærlinger innen utdanningsprogram for helse- og sosialfag. UiA mener det er en god ide å be staten ta initiativ overfor alle aktuelle parter for å vurdere å inngå en ny samfunnskontrakt om forpliktelser til å opprette læreplasser.

UiA er enig i forslagene om å doble dagens rådgivningsressurs. Men heller enn å opprette et nasjonalt senter for karriereveiledning, vil vi foreslå økte ressurser til regionale sentre for karriereveiledning.

2) Utbygging av fagskoleutdanning som en karrierevei for fagarbeidere jf. utredningens avsnitt 6.4

UiA mener at det er viktig å satse på utbygging av fagskoleutdanning innenfor ulike yrker som karrierevei for fagarbeidere. Fagarbeidere kan utdanne seg til yrkesfaglærere på to måter etter gjennomført fag/ -svenneprøve og etter praksis i faget. Dette kan gjøres ved enten å tilegne seg to års yrkesteori utover videregående opplæring, og vitnemål fra universitet eller høyskole på bestått praktisk-pedagogisk utdanning. Eller det kan gjøres ved å gjennomføre treårig yrkesfaglærerutdanning i det enkelte utdanningsprogram der en er kvalifisert. I studieplanene til de treårige yrkesfaglærerutdanningene framgår det at studiet er et bachelorprogram med 20 sp yrkesteori og 60 st yrkespedagogikk og yrkesdidaktikk. Det er pr i dag Høgskolen i Akershus og NTNU som tilbyr yrkesfaglærerutdanninger. Etter vår mening vil det fortsatt være behov for å tilby praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfaglærere. Fagskoleutdanning kan enten tas som en forlengelse etter videregående opplæring eller på et senere tidspunkt. Utdanningen kan tas som en kort videreutdanning, halvt års enhet, eller bygges ut til en lengre videreutdanning tilsvarende to år. Ett problem som utvalget ikke berører, er at det for noen fags vedkommende ikke er mulig å oppnå to års yrkesteori på fagskoler som tilbyr utdanning innenfor bl.a. helse- og sosialfag.

Dette er fordi at kursene som enten er på et halvt eller ett år er bygd opp slik at når studenten har gjennomført kurset på ett år og skal bygge videre til to år, så har de ulike kursene samme type felles allmenne fag slik at studentene det andre året i realiteten ikke studerer ett år. Det er dermed ikke mulig for studenten å fylle kompetansekravet om to års yrkesteori utover videregående opplæring ved å være student på en fagskole. UiA ber departementet om hjelp til å finne løsninger på dette problemet.

3) Tiltak for å bedre overganger fra fag- og yrkesopplæringen til fagskoleutdanning og høyere utdanning jf. utredningens avsnitt 6.4

UiA vil støtte utvalgets forslag om lettere overganger til høyere utdanning gjennom blant annet utbygging av Y-veien og retten til å ta kurs i fellesfag etter oppnådd fagbrev. Vi er i tvil om synspunktet som går ut på at alle som har fullført videregående opplæring er generelt studieforberedte uavhengig av utdanningsprogram. Derfor støtter vi ikke utvalgets forslag om dette. Vi mener derimot at universitets- og høyskolesektoren bør utvikle bedre systemer for realkompetansevurderinger av enkeltstudenter, og vi vil støtte forslaget om å sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering.

6) Tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere jf. utredningens avsnitt 6.7

Utvalget foreslår ni tiltak (side 112) for rekruttering. UiA mener at alle disse ni tiltakene er viktige og gode tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere. Tiltakene er ressurskrevende og krever økonomiske overføringer til universiteter og høyskoler fra staten.

7) Mer forskning og dokumentasjon på fag- og yrkesopplæringen jf. utredningens avsnitt 6.8

UiA mener det er nødvendig med etablering av ett eller flere forskningssentre for forskning på fag- og yrkesopplæring. Vi vil gjerne bidra i organiseringen av dette i samarbeid med andre universitet og høyskoler.

8) Mer internasjonalisering jf. utredningens avsnitt 6.9

UiA vil støtte utvalget i forslaget om at myndighetene bør legge til rette for at flere elever, lærlinger, lærere og instruktører enn i dag i utstrakt grad får delta i internasjonale mobilitetstiltak, også utenfor EU. Det må gjøres systematiske tiltak for at lærere og instruktører skal kunne arbeide med internasjonalisering av fag- og yrkesopplæring. UiA vil gjerne samarbeide med praksiskoler om internasjonalisering. Likeså støtter vi forslaget om at myndighetene videreutvikler samarbeidet med partene i arbeidslivet og andre berørte organisasjoner med sikte på å få best mulig gjennomslag internasjonalt for norske synspunkter i spørsmål som gjelder fag- og yrkesopplæringen. __

Vennlig hilsen

Bjørn J. Monstad
studiedirektør